

การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ทวีพร เพ็งมาก PhD.^{1*}

ทิพย์วรรณ นิลทยา ปร.ค²

วนิดา หะยีเซะ พย.บ³

(วันที่ส่งบทความ: 3 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไข: 4 พฤศจิกายน 2567; วันที่ตอบรับ: 8 มกราคม 2568)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและการนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับฉลากจากสมาชิกภายในกลุ่มเป็นตัวแทนจากกลุ่มที่ฝึกปฏิบัติงานแต่ละหอผู้ป่วย ได้ตัวแทนกลุ่มละ 5 คน รวมทั้งหมด 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำ Focus group 3 กลุ่ม เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แนวคำถามเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าความหมายของจริยธรรมทางการพยาบาล คือการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ทำความดี มีความซื่อสัตย์ การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติการพยาบาล โดยได้นำไปใช้ดังนี้ 1.การแจ้งชื่อ สถานะของนักศึกษา อธิบายการรักษาพยาบาล และขอรับการตัดสินใจ 2. ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล ดูแลผู้ป่วยถูกเทคนิค 3. ไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย 4. ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยทุกๆเตียง 5. อธิบายอาการและการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วย 6. ไม่เปิดเผยประวัติผู้ป่วยและไม่ปกปิดสิ่งที่กระทำไม่ดี ผลการศึกษครั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาทฤษฎีและวิชาการปฏิบัติการพยาบาล สามารถนำไปยกตัวอย่างการใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลอื่นๆและส่งเสริมความสามารถในการใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล

คำสำคัญ: หลักจริยธรรมทางการพยาบาล, การปฏิบัติการพยาบาล, นักศึกษาพยาบาล

¹ อาจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, นักวิชาการอิสระ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

* ผู้ประพันธ์บทความ: ทวีพร เพ็งมาก, อีเมล: Thaweeporn.p @pnu.ac.th

Applying Nursing Ethics Principles to Nursing Practice of 2nd Years Nursing Students

Faculty of Nursing, Princess of Naradhiwas University

Thaweeporn Pengmak PhD.^{1}*

Tippayawan Niltaya PhD.²

Wanisa Hayeese M.N.S.³

(Received: July 3rd, 2024; Revised: November 4th, 2025; Accepted: January 8th, 2025)

Abstract

This research is a qualitative study with a phenomenological approach. The purpose of this research was to study the meaning and application of nursing ethics principles to the nursing practice of second-year nursing students at the, Faculty of Nursing, Princess of Naradhiwas University. Probability sampling method with simple random sampling was used for the sample selection. Five representatives were chosen from within each group of students assigned to different wards by drawing lots, totaling 30 participants. Data collection was conducted through 3 focus group sessions. The research instrument used an interview form with semi-structured questions regarding the application of ethical principles in nursing practice. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) was 1. Data were analyzed using content analysis. The research findings revealed that the meaning of nursing ethics was defined as working collaboratively with others with integrity, responsibility, doing good, and being honest. Applying nursing ethics to nursing practice was accomplished using the following: 1. Announcing the name and status of students, explaining the treatment and accepting the decision. 2. Providing nursing care with gentleness and caring for patients with correct techniques. 3. Not causing harm to patients. 4. Providing assistance to all patients. 5. Explaining symptoms and treatment to patients. 6. Not disclosing patient history and not concealing anything bad that had occurred. The findings of this study can be utilized by instructors teaching nursing theory and practice courses as examples of applying ethical principles in nursing practice. Additionally, they can guide the development of teaching models that align with other nursing practice courses, thereby enhancing students' ability to integrate ethical principles into their clinical practice.

Keywords: nursing ethics principle, nursing practice, nursing students

¹ lecturer, Faculty of nursing, Princess of Naradhiwas university

² Assistant Professor, Independent Academic

³ Assistant Professor, Faculty of nursing Princess of Naradhiwas university

* Corresponding author: Thaweeporn Pengmak, E-mail: Thaweeporn.p@pnu.ac.th

บทนำ

จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เพราะจะทำให้สังคมมีความสุข เป็นระเบียบเรียบร้อย หากคนในสังคมทุกคนมีจริยธรรมที่ดี สังคมที่เป็นที่มุ่งหวังของทุกคนก็จะเกิดขึ้น ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ จำเป็นต้องมีจริยธรรมสำหรับวิชาชีพของตนเอง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเหมาะสม พยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์ให้พ้นจากทุกข์ ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักปฏิบัติในการทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อสร้างสรรค์คุณภาพความดีให้แก่สังคม สร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจ ความมั่นคงทางอารมณ์และส่งเสริมให้ผู้รับบริการอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ให้คำแนะนำ ปฏิบัติการป้องกันภัยให้แก่ผู้เจ็บป่วย ช่วยเอื้อเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ผู้เจ็บป่วยพร้อมทั้งให้คำแนะนำ การฟื้นฟูสุขภาพ ให้แก่ผู้พิการและผู้ทุพพลภาพ ให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข (อภิวัฒน์ แก้ววรรณรัตน์, 2547)

วิชาชีพพยาบาลถูกคาดหวังจากสังคมในเรื่องจริยธรรม ในปีค.ศ.2023 ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีต่อวิชาชีพต่างๆ โดยพบว่า 5 อันดับแรกที่ประชาชนเห็นว่ามีคุณซื่อสัตย์และมีจริยธรรมสูงคือ พยาบาล ร้อยละ 78 วิศวกร ร้อยละ 60 ทันตแพทย์ ร้อยละ 59 แพทย์ ร้อยละ 56 เกษตรกร ร้อยละ 55 (Brenan & Jones, 2024) พยาบาลยังคงเป็นวิชาชีพที่มีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรมเป็นอันดับหนึ่งเช่นเดิม จึงเป็นการสนับสนุนว่าพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปว่ามีจริยธรรมสูง มีการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย วาจาและใจ

จริยธรรมทางการพยาบาล (อรัญญา เขาวลิต และทัศนีย์ นะแสง, 2559; Fry & Johnstone, 2008) ประกอบด้วย การทำประโยชน์ (beneficence) เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดสิ่งที่ดีแก่ผู้ป่วย บ่งบอกถึงความรัก ความเมตตา กรุณา ความหวังดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น การไม่ทำอันตราย (non-maleficence) เป็นการกระทำที่ไม่นำสิ่งเลวร้ายหรืออันตรายมาสู่บุคคลอื่น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งการไม่ทำให้ผู้อื่นเสี่ยงต่ออันตราย การเคารพเอกลัทธิ (autonomy) การยอมรับในสิ่งที่ผู้ป่วยหรือญาติตัดสินใจ ภายหลังจากที่ได้รับข้อมูลหรือการบอกกล่าวอย่าง ครบถ้วนโดยไม่บังคับ ให้ผู้ป่วยตัดสินใจตามที่บุคลากรทางการแพทย์ต้องการ ความยุติธรรม (justice) เป็นการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันและเหมาะสมต่อบุคคลในสิ่งที่บุคคลนั้นมีสิทธิควรได้รับ การพูดหรือการบอกความจริง (veracity) เป็นการพูดความจริงในการบอกข้อมูลทั่วไป ไม่โกหกหรือหลอกลวง ผู้อื่น บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับรู้ความจริง ทั้งคำพูดและการกระทำ เช่น ไม่พูดเท็จ ไม่ปลอมแปลงเอกสาร ไม่เขียนบันทึกที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง และความซื่อสัตย์ (fidelity) ความซื่อตรง จริงใจ ไม่หลอกลวง ไม่ปกปิด ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และทำในสิ่งที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อ ผู้ป่วย ต่อสังคม ต่อวิชาชีพ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นคณะที่ทำหน้าที่ผลิตบุคลากรทางการพยาบาล มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีอัตลักษณ์กล่าวคือ เก่งเทคโนโลยี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ สู้งาน เติบโตด้านคุณธรรม ดำรงตนในสังคมพหุวัฒนธรรม (มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2, 2564) ซึ่งการเติบโตด้านคุณธรรม หมายถึงความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าคณะพยาบาลศาสตร์ มีความตั้งใจในการปลูกฝังนักศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่มีคุณธรรมจริยธรรม เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่การปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละคนจะต้องใส่ใจและมุ่งมั่น ในการดูแลตนเองด้านพฤติกรรมส่วนตัวและจรรยาบรรณวิชาชีพให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด แสดงออกทางพฤติกรรมอย่างผู้มีจริยธรรมตามความคาดหวังของสังคม (สภาการพยาบาล, 2558)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล (มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2, 2564) เป็นการจัดการเรียนในชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาปลาย เพื่อพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาพยาบาล เป็นการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ที่มีการสอนในเนื้อหาโดยตรงเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพสิทธิผู้ป่วย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางการพยาบาล การเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพ บ่มเพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เป็นพยาบาลที่ดียึดมั่นในความดีงาม ความถูกต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ป่วย ประชาชน และสังคมโดยรวม เพื่อให้สังคมเกิดความมั่นใจว่าจะได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพจากผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจริยธรรม (อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นะแสง, 2559) นอกจากการเรียนการสอนในรายวิชาจริยศาสตร์ ยังมีการสอดแทรกในการเรียนการสอนในรายวิชาทฤษฎีอื่นๆ เช่นวิชากระบวนการพยาบาล ในขั้นการประเมินสภาพผู้ป่วย การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หรือการตรวจร่างกาย ต้องคำนึงถึงความพร้อมและการยินยอมของผู้ป่วยรวมทั้งการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เช่นการแต่งกาย ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา รูปแบบของการเรียนการสอน เช่นการบรรยายแบบมีส่วนร่วม การเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Base learning) การแสดงบทบาทสมมติ ส่วนการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการเรียนทฤษฎีมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย ผ่านการปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐาน เป็นการนำความรู้ทางจริยธรรมมาใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้การดูแลบุคคลที่เจ็บป่วย รวมไปถึงญาติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการปฏิบัติการพยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ในศาสตร์การพยาบาล ทักษะการปฏิบัติการพยาบาล และจริยธรรมในการปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ป่วยและญาติมีความสุขดี

จริยธรรม เป็นบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ และหลักความประพฤติที่มนุษย์ควรปฏิบัติจนเป็นนิสัยที่ดีงาม โดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองและเลือกตัดสินใจว่าการกระทำใดควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นสิ่งที่ควบคุมและกำกับความประพฤติของบุคคลในสังคมโดยความรู้สึกลึกและความคิดจัดเป็นจริยธรรมภายใน ส่วนการแสดงพฤติกรรมจัดว่าเป็นจริยธรรมภายนอก (สภาการพยาบาล, 2564; เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ, 2560;

รัตนา ทองแจ่ม และพระครูภาวนาโพธิคุณ, 2563; วีรวรรณ เกิดทอง และวรรณดี เสือมาก, 2560; Varkey, 2021; Fry & Johnstone, 2008) เช่น พยาบาลวิชาชีพคิดว่าผู้ป่วยเป็นเหมือนญาติจึงเช็ดตัวด้วยความนุ่มนวล ให้ความดูแลอย่างเอื้ออาทร ในส่วนของพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอน พบการศึกษาของศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจงการ (2563) พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลพบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษามีความคิดเห็นด้านพฤติกรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 3 ประเด็นสำคัญ คือ การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การสร้างความไว้วางใจ และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผลของการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษาต่อสมรรถนะจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล (พิสมัย วงศ์สง่า และคณะ, 2567) สมรรถนะความรู้ทางจริยธรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา ส่วนใหญ่คะแนนอยู่ในระดับดี พฤติกรรมเชิงจริยธรรมก่อนและหลังจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งการทบทวนงานวิจัยยังไม่พบในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมทางการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 หลังจากที่ได้เรียนรู้ในรายวิชาทฤษฎีจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วย เพื่อที่จะได้สามารถนำข้อมูลพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทั้งรายวิชาทฤษฎีและรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายของจริยธรรมทางการพยาบาล
2. เพื่อศึกษาการนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2

วิธีการดำเนินวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological method) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ focus group นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2566 ที่ห้องประชุมคณะพยาบาลศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 100 คน ที่ฝึกปฏิบัติในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2566

2. กลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้ให้ข้อมูล) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานที่โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2566 สุ่มจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากจากสมาชิกภายในกลุ่มเป็นตัวแทนจากกลุ่มที่ฝึกปฏิบัติงานแต่ละหอผู้ป่วย ได้ตัวแทนกลุ่มละ 5 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน (ประไพพิมพ์ สุธิวสินนท์และ ประสพชัย พสุนนท์, 2559) พิจารณาทำ Focus group 3 กลุ่ม

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยของอนุมัติการทำวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส รหัสโครงการที่ 9/2566 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2566 โดยขออนุญาตผู้บริหารของคณะพยาบาลศาสตร์ก่อนเข้าทำการเก็บข้อมูล เข้าพบนักศึกษาเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้รหัสแทนชื่อจริง จะไม่ระบุชื่อสกุลหรือข้อมูลส่วนตัวรายบุคคล พร้อมทั้งชี้แจงการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และให้นักศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง หลังจากนั้นจึงมีการให้ลงนามในใบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และแจ้งให้ทราบว่าเมื่อร่วมเข้าโครงการวิจัยแล้ว หากต้องการออกจากกรวิจัย สามารถกระทำได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักศึกษาในด้านการเรียนการสอน หรือคะแนนของนักศึกษา และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถือเป็นความลับ และการวิจัยจะนำไปใช้ในประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลัง จากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 7 ข้อ เกี่ยวกับการนำหลักจริยธรรมไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ดำเนินการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย อายุ เพศ ศาสนา ประสบการณ์ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ ใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องความหมายของหลักจริยธรรม 1 ข้อ และหลักจริยธรรมทางการพยาบาล 6 ข้อ 1) การเคารพเอกลัทธิ/ความเป็นอิสระ (Respect for Autonomy) 2) การทำประโยชน์ (Beneficence) 3) การไม่ทำ

อันตราย (Non-maleficence) 4) ความยุติธรรมหรือความเสมอภาค (Justice) 5) การบอกความจริง (Veracity) และ 6) ความซื่อสัตย์ (Fidelity)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ เกี่ยวกับหลักจริยธรรมทางการพยาบาลที่สร้างขึ้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลที่มีความรู้ทางด้านจริยศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน พยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้ทางด้านจริยศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน พิจารณาประเด็นคำถาม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้อง ชัดเจนของเนื้อหาและความเหมาะสมทางด้านภาษา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) = 1

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครราชสีมาราชชนรินทร์ ถึงนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครราชสีมาราชชนรินทร์
2. สร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการทำวิจัยโดยวาจาอีกครั้ง
3. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้อ่านคำชี้แจงในการสนทนากลุ่มและลงนามให้ความยินยอมและตอบข้อมูลทั่วไปในแบบสอบถามก่อนเริ่มสนทนากลุ่ม
4. ทำการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงขณะทำการสนทนากลุ่ม เพื่อช่วยให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้เวลา ประมาณ 30-60 นาที
5. ทำการถอดเทปและบันทึกข้อความที่เป็นลักษณะคำบรรยาย อ่านเพื่อทำความเข้าใจ ค้นหาข้อความที่กล่าวถึงประเด็นที่ศึกษา
6. นำข้อมูลที่ได้นำไปเสนอต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการตีความหมายของเนื้อหา ดังนี้ จัดระเบียบข้อมูล คือ การทำให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาอยู่ในสภาพที่สะดวก

และง่ายต่อการนำไปวิเคราะห์ กำหนดรหัสของข้อมูล ตามข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา สร้างข้อสรุป โดยการเชื่อมโยงคำหลักเข้าด้วยกัน และสร้างบทสรุป คือการนำข้อสรุปที่ได้มาเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบรรยายด้วยภาษาและการถ่ายทอดของนักวิจัย (General description)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งหมด 30 คน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.00 เพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 76.66 รายวิชาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน หน่วยงานอายุรกรรม ร้อยละ 100 รองลงมาหน่วยงานศัลยกรรม ร้อยละ 86.67 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป อายุ เพศ รายวิชาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ (n=30 คน)

ข้อความ	นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
19	1	3.33
20	21	70.00
21	7	23.34
22	1	3.33
เพศ		
ชาย	6	20.00
หญิง	24	80.00
ศาสนา		
พุทธ	7	23.34
อิสลาม	23	76.66
ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ		
ศัลยกรรม	26	86.67
อายุรกรรม	30	100.00
นรีเวช	1	3.33

2. การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ พบว่า

1. ความหมายของจริยธรรมทางการพยาบาล คือ การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ทำความดี มีความซื่อสัตย์ ดังเช่น

“สิ่งที่เราต้องปฏิบัติและทำกับผู้อื่นร่วมวิชาชีพอื่น เป็นความรับผิดชอบของพยาบาลที่ควรจะต้องทำ”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ 2)

“การกระทำที่เป็นการทำความดี ให้การพยาบาลที่ดี มีความซื่อสัตย์ ทำประโยชน์ให้กับคนอื่น” ผู้ให้
(สัมภาษณ์ 6)

“...เป็นกรอบในการให้พยาบาลปฏิบัติตัวให้อยู่ในทางที่ผู้ป่วยได้ประโยชน์และพยาบาลก็ได้
ประโยชน์ด้วย” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 10)

“คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ...เป็นจรรยาบรรณ และสิ่งที่ดีที่พยาบาลควรทำ... ขณะที่ทำการพยาบาล
เช่นทำแผลหรือฉีดยาให้กับผู้ป่วยต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่เรียนมา...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 11)

2. การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

2.1 การแจ้งชื่อ สถานะของนักศึกษา อธิบายการรักษาพยาบาล และขอรับการตัดสินใจ

“ตอนที่ฝึกในรพ...ต้องแจ้งชื่อและบอกว่าเป็นนักศึกษาพยาบาล...จะเข้าไปดูผู้ป่วย ถ้าเราเป็นผู้ชาย
เราก็จะมีนักศึกษาผู้หญิงไปเป็นเพื่อนด้วยและมีคุณครูคอยดูแล...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 2)

“ได้รับเคสในการดูแลคุณยายที่อายุมากแล้ว แพทย์ให้ญาติตัดสินใจว่าในอนาคตถ้าคุณยายเป็นอะไร
ญาติจะให้ใส่เครื่องช่วยหายใจไหม ซึ่งจะต้องอธิบายวิธีการใช้เครื่องช่วยหายใจให้ญาติเข้าใจก่อนแล้วถึงจะ
ให้ญาติตัดสินใจ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 15)

“หนูได้รับ case ผู้ป่วยกระดูกขาหัก ที่ไม่ยินยอมให้การรักษาตามแพทย์จะขอกลับไปรักษากับหมอ
หมู่บ้าน ซึ่งหนูได้อธิบายวิธีการรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันแล้วแต่ผู้ป่วยก็ยังไม่ยินยอม” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 26)

2.2 ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล ดูแลผู้ป่วยถูกเทคนิค

“...ผู้ป่วยมีไข้สูง 39 องศาเซลเซียส หนูต้องเช็ดตัวให้ผู้ป่วยโดยใช้วิธีการการเช็ดตัวแบบ Tepid
Sponge เช็ดจากปลายแขนไปสู่ต้นแขนลักษณะข้อนรูขุมขน เพื่อช่วยระบายความร้อน และเช็ดอย่างนุ่มนวล
หลังจากนั้น 15 นาที มาวัดไข้ซ้ำค่ะ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 18)

“...ได้รับเคสผู้ป่วยล้างไตด้วยตนเองแล้วเกิดการติดเชื้อ เนื่องจากผู้ป่วยเกิดอุบัติเหตุลื่นล้ม มีแผลที่
หลังเท้าจึงมารักษา..... หนูได้ทำแผลให้ผู้ป่วยค่ะ ต้องระวังการ contaminate มากค่ะ และอธิบายให้ผู้ป่วย
เข้าใจเรื่องการดูแลแผลด้วยค่ะ ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 19)

“...ผู้ป่วยหลังผ่าตัดไส้ติ่งวันแรกค่ะ หนูต้องช่วยให้ผู้ป่วยลุกจากเตียงมาเดินรอบๆเตียงหรือไป
ห้องน้ำให้ได้ค่ะ เพื่อป้องกันอาการท้องอืดและไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 30)

2.3 ไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย

“การใส่แอร์ในสายในสายน้ำเกลือ....การยกไม้กั้นเตียงไม่ให้คนไข้ตกเตียงไม่ให้เกิดอันตราย”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ 8)

“ในสายน้ำเกลือ การใส่แอร์ในสายน้ำเกลือเกิดขึ้นขณะที่ได้ให้ผู้ป่วยแล้ว แต่ยังมีฟองเล็กๆอยู่ใน
สายน้ำเกลือ...ถ้าเกิดรวมตัวกันก็อาจจะเป็นก้อนใหญ่ได้ควรระวังมดระวังให้มากยิ่งขึ้น” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 13)

“การตรวจสอบแผนการรักษาการ เมื่อจะไปเตรียมยา ต้องทวนสอบให้ดีกว่าให้ยาอะไรทางไหน ขนาดเท่าไรผู้ป่วยซื้ออะไรเพื่อเป็นเช็คซ้ำอีกครั้งหนึ่ง” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 22)

“การเปิดเซตทำแผลซึ่งในการเปิดเซตนั้น หนูได้ทำฟอซเฟลนและในห้องที่เตรียมยาไม่มีใครอยู่เลย ถ้าหนูไม่ยอมรับและเอากลับมาวางเหมือนเดิมหรือไม่เปลี่ยนเซต ก็อาจจะทำให้เกิดอันตรายกับคนไข้ได้” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 25)

“...ถ้าอยู่บนหอผู้ป่วยเราต้องระมัดระวังในทุกสถานการณ์เราต้องไม่ทำให้เกิดอันตรายกับผู้ป่วย นักศึกษาต้องมีความรู้และสาธิตกับอาจารย์ก่อนและทบทวนความรู้กับอาจารย์ก่อน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 27)

“ถ้าไม่มีอาจารย์ช่วยดูในขณะที่ทำหัตถการก็จะมีพี่พยาบาลช่วยดูแลทุกครั้ง” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 30)

2.4 ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยทุกๆเตียง

“หนูได้รับการดูแลอีกเตียงหนึ่งซึ่งไม่ได้อาการหนักมากแต่เตียงอยู่ข้างๆหนูก็ดูแลเขาเช่นกัน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 7)

“ในกรณีเคสของเพื่อนที่หนูช่วยดูแลและอยู่เตียงข้างๆกันเขามาขอความช่วยเหลือในขณะที่เพื่อนไม่อยู่หนูก็ต้องดูแลเขาด้วยเหมือนกันดูแลแบบที่ดูแลกับเตียงตัวเอง” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 19)

“ผมได้เอาอาหารกลางวันไปให้ผู้ป่วยที่ต้องดูแลโดยผู้คุม ผมก็ปฏิบัติตามพยาบาลเหมือนเดิม ซึ่งผมไม่ได้แบ่งแยกว่าเขาเป็นบุคคลใด เป็นการให้การดูแลแบบเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 24)

2.5. อธิบายอาการและการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วย

“ผู้ป่วยที่หนูได้รับดูแลเป็นผู้ป่วยที่ถูกรถชนมีแผลที่เท้าและที่ขา...หนูก็ต้องอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจว่าตอนนี้แผลมีลักษณะอย่างไรและต้องดูแลอย่างไร เช่นการรับประทานยา การออกกำลังกาย การขยับแขนขา เพื่อที่จะให้แผลหาย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 5)

“ผู้ป่วยที่หนูดูแลจนกระทั่งวันสุดท้าย ผลปรากฏว่าคนไข้มีการติดเชื้อ mdr หนูก็ต้องไปบอกผู้ป่วยว่ามีการติดเชื้อเพื่อที่จะได้ป้องกันตัวได้ถูกต้อง...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 12)

“หนูได้รับการดูแลคนไข้ที่ต้องทำแผล Pressure sore ที่ก้น ลูกสาวของผู้ป่วยที่หนูดูแล มาถามว่าแผลเป็นอย่างไรบ้าง หนูก็ได้อธิบายลักษณะแผลไปให้ลูกฟังว่ายังคงมีหนองอยู่ ควรให้คุณแม่ปฏิบัติตัวอย่างไรบ้างเพื่อที่จะช่วยให้แผลหายได้เร็วขึ้น” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 18)

“ในกรณีผู้ป่วยขอลกลับบ้าน ต้องอธิบายกับผู้ป่วยก่อนว่าบางเคสยังไม่สามารถกลับบ้านได้เพราะยังคงต้องให้ยาแอดมิบิโอดิกอยู่ซึ่งผู้ป่วยได้รับ 3 วันยานี้คุณหมอจะให้ฉีด 7 วัน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 26)

2.6. ไม่เปิดเผยประวัติผู้ป่วยและ ไม่ปกปิดสิ่งที่กระทำไม่ดี

“การเก็บข้อมูลของคนไข้ต้องทำที่จำเป็นจริงๆต้องขยันจด เพราะจะไม่ถ่ายรูปประวัติของผู้ป่วยถึงแม้เราจะจดไม่ค่อยทัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 4)

“...ไปขึ้นนอร์ค ได้ซักประวัติผู้ป่วยทำให้ผมรู้เรื่องของผู้ป่วย แต่ผมไม่นำประวัติของคนไข้ไปเล่าให้คนอื่นฟัง” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 24)

“การให้ยาผู้ป่วยจะต้องให้ถูก dose ถูกจำนวน ...ได้แอร์และมียาไหลออกไปมาก ทำให้ยาเหลือน้อยกว่าที่กำหนด จะต้องรายงานอาจารย์เพราะอาจจะทำให้ผู้ป่วยได้ยาไม่ครบ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ 28)

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยานี้ เพื่อศึกษาความหมายและการนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า

1. จริยธรรมทางการพยาบาล หมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ทำความดี มีความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับสวิตล์ คิริไล (2556) หลักในการประพฤติของบุคคลเพื่อเป็นกรอบให้บุคคลปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ผู้ประกอบอาชีพจะต้องคำนึงถึงผลต่อสังคมภายนอกเสมอ ต้องไม่ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่ผิด หากประกอบอาชีพโดยไร้จริยธรรม ผลเสียหายจะตกอยู่กับสังคมและประเทศชาติ และอรัญญา เชาวลิตและทัศนีย์ นะแส (2559) กล่าวถึงหลักจริยธรรมพยาบาลยึดมั่นในความดีงาม ความถูกต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ป่วย ประชาชนและสังคม จะทำให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพจากผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลที่มีจริยธรรม รัตนา ทองแจ่ม และพระครูภาวนาโพธิคุณ (2563) กล่าวว่าจริยธรรมสำหรับวิชาชีพเป็นหลักแห่งความประพฤติที่เห็นว่าดี และถูกต้องที่สามารถควบคุมมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับเพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ (2560) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมของวิชาชีพทางการพยาบาล เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติการพยาบาล

2. การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

การแจ้งชื่อ สถานะของนักศึกษา อธิบายการรักษาพยาบาล และขอรับการตัดสินใจ ปฏิบัติโดยนำไปใช้ในการแจ้งชื่อนักศึกษาก่อนให้การพยาบาลทุกครั้ง และขออนุญาตทำหัตถการ ให้ผู้ป่วยและญาติตัดสินใจได้โดยอิสระหลังจากที่ได้ให้ข้อมูลผู้ป่วยไปแล้ว ซึ่งตรงกับหลักการเคารพเอกสิทธิ์/ความเป็นอิสระ เป็นการอธิบาย ให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยโดยครอบคลุม และให้อิสระแก่ผู้ป่วยที่จะมีสิทธิตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลด้วยตนเอง(รัตนา ทองแจ่ม และพระครูภาวนาโพธิคุณ, 2563; กนกวรรณ จันชนะมงคล, 2563) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชนี สมกำลัง และคณะ (2556) กล่าวว่าผู้รับบริการต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในระดับมากที่สุดและมีความต้องการให้ผู้ให้บริการแนะนำตัวก่อนให้บริการอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล ดูแลผู้ป่วยถูกเทคนิคได้ นำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น และผู้ป่วยสามารถนำไปปฏิบัติในการดูแลตนเองได้ สอดคล้องกับหลักการทำประโยชน์แก่ผู้อื่น (Butts & Rich 2008; Fry & Johnstone, 2008) คือการที่นักศึกษาพยาบาลให้การพยาบาลที่ดีแก่ผู้ป่วยทำให้ผู้ป่วยมีความสุขสบายใจ มีสุขภาพที่ดี และหายจากโรคได้ และการศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล (ขวัญตา ภูริวิทย์ธีระ, 2561) ด้านความเอื้ออาทร เป็นความรู้สึก

การมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเมตตา รู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิธีการแก้ปัญหาที่คำนึงถึงประโยชน์ของทุกฝ่ายซึ่งเป็นการกระทำที่ดีและมีประโยชน์ การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การสร้างความไว้วางใจเชื่อใจ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของนักศึกษาพยาบาล (ศรีสุดา งามขำ และมธุรดา บรรจงการ, 2563)

ไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย นำไปใช้ในการปฏิบัติหัตถการและการระมัดระวังดูแลผู้ป่วยเพื่อไม่ให้ผู้ป่วยเกิดอันตราย สอดคล้องกับหลักการไม่ทำอันตราย (Butts & Rich 2008; Fry & Johnstone, 2008) เป็นการไม่ทำให้ผู้อื่นเสี่ยงต่ออันตราย การกระทำที่ไม่นำสิ่งเลวร้ายหรืออันตรายมาสู่บุคคลอื่น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และการศึกษาของพีระนันท์ จีระยิ่งมงคล และคณะ (2563) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้การบริหารความเสี่ยงเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ความตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยและความสามารถในการบริหารความเสี่ยงเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย อยู่ในระดับสูงมาก ความเสี่ยงที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยและมีประสบการณ์ในการรายงานอุบัติการณ์การเกิดความผิดพลาดขณะฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ได้แก่ ด้านการบริหารยาและการติดเชื้อ การเกิดอุบัติการณ์เป็นการกระทำในสิ่งที่ไม่ดีหรือทำสิ่งที่ไม่ดีทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ผู้ป่วย เมื่อเกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงเหล่านี้ นักศึกษาจะปรึกษาอาจารย์ในการดูแลผู้ป่วยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย

ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยทุกๆเตียง นำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลโดยการดูแลเตียงที่ตนเองรับผิดชอบและเตียงข้างเคียงด้วย เป็นหลักการของความยุติธรรม เป็นการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันและเหมาะสมต่อบุคคลในสิ่งที่บุคคลนั้นมีสิทธิควรได้รับ(กนกวรรณ ฉันทนมะมงคล, 2563; อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นะแสง, 2559; Fry & Johnstone, 2008) การดูแลผู้ป่วยทุกคนด้วยความเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงเพศอายุ อาชีพ การศึกษา ฐานะศาสนา หรือเชื้อชาติ และไม่มีความลำเอียง สอดคล้องกับการนำแนวคิดการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ด้วยการให้บริการเหมือนญาติ ไม่เลือกปฏิบัติ ให้บริการสุขภาพอย่างเท่าเทียมกัน (บุญสืบ โสโสม และคณะ, 2560)

อธิบายอาการและการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วย คือการให้ข้อมูลที่เป็นจริงไม่โกหกผู้ป่วย การที่ผู้ป่วยได้รับข้อมูลที่เป็นจริงจะช่วยในการตัดสินใจเรื่องการรักษาพยาบาลได้ นักศึกษาพยาบาลได้นำไปใช้ในการบอกความจริงเรื่องปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลอาการของผู้ป่วย เพื่อที่ผู้ป่วยจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการการบอกความจริง (Butts & Rich 2008; Fry & Johnstone, 2008) เป็นการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่โกหก หลอกลวง ผู้อื่นทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นเช่น การไม่พูดเท็จ การเขียนบันทึกทางการแพทย์ตามที่ได้ปฏิบัติจริง ซึ่งการศึกษาของสุมิตรา วิชา (2563) ได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบอกความจริงของนักศึกษา จะต้องรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและอาการของโรค การประเมินความพร้อมของผู้ป่วยและวิธีการที่จะสื่อสารกับ

ผู้ป่วย ส่วนกรณีที่ผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยสอบถามอาการกับนักศึกษา อาจเกิดจากสัมพันธภาพที่ดีและความไว้วางใจจากการปฏิบัติพยาบาลที่ดีของนักศึกษาในช่วงที่ดูแลผู้ป่วย

ไม่เปิดเผยประวัติผู้ป่วยและไม่ปกปิดสิ่งที่กระทำไม่ดี นำไปใช้ในการซักประวัติของผู้ป่วยและการปฏิบัติการพยาบาล โดยที่ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ป่วย ซึ่งตรงกับอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ด้านคุณธรรมจริยธรรม (สินาพร วิทยานิชชัย และคณะ, 2562) เป็นการที่นักศึกษาพยาบาลมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล การรักษาความลับของผู้ป่วย การเคารพสิทธิของผู้ป่วย และสอดคล้องกับแนวคิดของฟราย (Fry & Johnstone, 2008) ที่กล่าวถึงการให้การพยาบาลโดยยึดหลักการยึดมั่นในความจริง ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ โดยการรักษาสัญญาและการปกปิดความลับ

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลได้ให้ความหมายและนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล พบว่า จริยธรรมทางการพยาบาลหมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ทำความดี มีความซื่อสัตย์ เป็นด้านการเคารพเอกลัทธิ/การเป็นอิสระคือการแจ้งชื่อ สถานะของนักศึกษา อธิบายการรักษาพยาบาล และยอมรับการตัดสินใจ ด้านการทำประโยชน์เป็นการให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล ดูแลผู้ป่วยถูกเทคนิค ด้านการไม่ทำอันตรายเป็นไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย ด้านความยุติธรรมคือการดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยทุกๆ เดียง ด้านการบอกความจริงคืออธิบายอาการและการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วย ด้านความซื่อสัตย์จะไม่เปิดเผยประวัติผู้ป่วยและไม่ปกปิดสิ่งที่กระทำไม่ดี

ข้อเสนอแนะ

ด้านการเรียนการสอน

1. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาทฤษฎีและวิชาการปฏิบัติการพยาบาล สามารถนำไปยกตัวอย่างการใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล

2. นำไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลอื่นๆ

ด้านการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการรับรู้พฤติกรรมตามหลักจริยธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3, และ 4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตามหลักจริยธรรมทางการพยาบาล

2. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อสร้างเครื่องมือในการวัดระดับของพฤติกรรมตามหลักจริยธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ทีมผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และพิจารณาขอบทุนการทำวิจัยจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณขอขอบคุณครูอาจารย์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาอบรมสั่งสอนหล่อหลอมให้ผู้วิจัยมีความรู้และประสบการณ์ต่างๆ นำไปใช้ในการพัฒนาตน พัฒนางาน เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมจนถึงทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉันทนะมงคล. (2563). *จริยธรรมทางการพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญตา ฐิริวิทยาธีระ. (2561). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ* 1(2), 54-69. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/jhri/article/view/243219>
- มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2. (2564). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง (พ.ศ. 2564)*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- บุญสืบ โสโสม, ยอดสร้อย วิเวกวรรณ, และเยาวดี สุวรรณนาคะ. (2560). รูปแบบของการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สำหรับการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์: องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 5(2), 245-258.
https://app.northbkk.ac.th/research/_themes/downloads/abstract/1625033131_abstract.pdf
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์, และ ประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ* 29(2) 31-48. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/download/69461/56396/163223>
- พชนี สมกำลัง, ไปรมา ขุนโมกษ์, ผลกวรรณ เสนะคะ, กรทิพย์ เชื้อดาหมื่น, และกฤติยา นวลฝ้าย. (2556). ความต้องการข้อมูลของผู้รับบริการในโรงพยาบาลนครพนม. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข* 21(2), 85-93. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tnaph/article/view/4877>
- พิสมัย วงศ์สง่า, มนชยา ก้างยาง, และจงลักษณ์ ทวีแก้ว. (2567). ผลการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษาต่อสมรรถนะจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์* (8)2 1-17. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnsp/article/view/270341>
- พีระนันท์ จิระยิ่งมงคล, วัทธนิ นาคศรีสังข์, และจันทนา ฌนทัยโกคิน. (2563). สภาพการณ์การบริหารความเสี่ยงเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยและแนวทางการป้องกันความเสี่ยงขณะฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช. *วารสารวิทยาลัยพยาบาล*

- พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 3(3), 204-220. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/pck/article/view/245718>
- เพ็ญจันทร์ แสนประสาน, สิริ ندا ศรีจางใจ, ศิริภัทตรา จุฑามณี, และสุจินตนา พันกล้า. (2560) *กฎหมายและจริยธรรมวิชาชีพการพยาบาล. สุขุมวิทการพิมพ์.*
- รัตนา ทองแจ่ม, และพระครูภาวนาโพธิคุณ. (2563). จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 7(1): 29-44.*
- รัตนา ทองแจ่ม, และพระครูภาวนาโพธิคุณ. (2563). พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์. *วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาคเหนือ. 26(2): 40-51.*
- วีรวรรณ เกิดทอง, และ วรรณดี เสือมาก. (2560). การพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลเพื่อก้าวสู่พยาบาลคุณธรรม. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข. 31(2), 257-271. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/phn/article/view/107240>*
- ศรีสุดา งามขำ, และมธุรา บรรจงการ. (2563) พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์. *วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ. 26(2); 40-51.*
- สภาการพยาบาล. (2564). *คู่มือส่งเสริมจริยธรรมสำหรับองค์การพยาบาล: กลไกและการปฏิบัติ. จุฑทอง.*
- ลินาพร วิทยานิชชัย, อรพินท์ ชูชม, และอัสรา ประเสริฐสิน. (2562). การศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนและอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(3), 125-136. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/download/170490/156701/>*
- สิวลี สิริไล. (2556). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุมิตรา วิษา. (2563). การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมในหอผู้ป่วย. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ. 7(2), 131-145. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/johss/article/view/242613>*
- อรัญญา เชาวลิติ, และทัศนีย์ นะแสง. (2559). การจัดการศึกษาจริยศาสตร์ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์. 36: 183-195.*
- อภิวันท์ แก้ววรรณรัตน์. (2547). *จริยธรรมคุณภาพทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 1). ยูนิตี้เอนด์โปรเกรสโซลูชั่น.*
- Varkey, B. (2021). Principle of Clinical Ethics and their Application to Practice. *Medical Principles and Practice. 30:17-28. Doi: 10.1159/00509119*

Brenan. M, and Jones M. Jeffrey. (2024). *Ethics ratings of nearly all professional down in U.S. Politic.*

<https://news.gallup.com/poll/608903/ethics-ratings-nearly-professions-down.aspx>

Butts JB, and Rich KL. (2008). *Nursing ethics across the curriculum and into practice.* Jones and Bartlett.

Fry, S.T., & Johnstone, M. J. (2008). *Ethics in nursing practice: A guide to ethical decision making* (3rd ed.). The International Council of Nurses.